

Meddelande om översyn av handelspolitiken - en öppen, hållbar och bestämd handelspolitik

Utrikesdepartementet

2021-03-25

Dokumentbeteckning

COM(2021) 66 final

Meddelande om översyn av handelspolitiken - en öppen, hållbar och
bestämd handelspolitik

Sammanfattning

I Europeiska kommissionens meddelande *Översyn av handelspolitiken — En öppen, hållbar och bestämd handelspolitik* från den 18 februari 2021 beskriver kommissionen den strategiska inriktningen för EU:s yttre handelspolitik till och med 2030. På medellång sikt anges tre strategiska mål för handelspolitiken: 1. stöd till återhämtningen och den grundläggande omvandlingen av EU:s ekonomi i linje med unionens gröna och digitala mål; 2. Att forma globala regler för en hållbarare och rättvisare globalisering; 3. att öka EU:s förmåga att hävda sina intressen och genomdriva sina rättigheter, även autonomt om det behövs.

Regeringen välkomnar att EU-kommissionen har påbörjat en diskussion om den framtida inriktningen på EU:s gemensamma handelspolitik och ser positivt på den transparenta och inkluderande process som lett fram till publiceringen av meddelandet. Meddelandet innehåller en rad åtgärder och förhandlingsprocesser som kräver vidare beredning inom Regeringskansliet.

1.1 Ärendets bakgrund

Den 27 maj 2020 annonserade EU-kommissionen i meddelandet om återhämtning efter Corona-pandemin (*EU vid ett vägskäl – bygga upp och bygga nytt för nästa generation*) sin avsikt att göra en översyn av EU:s handelspolitik. Den 16 juni 2020 inleddes en offentlig konsultationsprocess där kommissionen bad om underlag och vägledning från Europaparlamentet, medlemsstater, civilsamhället och andra intressenter. Konsultationsprocessen avslutades den 15 november 2020. Den 18 februari 2021 publicerades det rubricerade meddelandet.

1.2 Förslagets innehåll

På medellång sikt (till och med 2030) anger meddelandet tre målsättningar för EU:s handelspolitik: 1. stöd till återhämtningen och den grundläggande omvandlingen av EU:s ekonomi i linje med unionens gröna och digitala mål; 2. Att forma globala regler för en hållbarare och rättvisare globalisering; 3. att öka EU:s förmåga att hävda sina intressen och genomdriva sina rättigheter, även autonomt om det behövs.

För att nå dessa strategiska målsättningar avser kommissionen vidta 16 huvudåtgärder fördelade på följande sex områden:

1. Reformera WTO
2. Stödja den gröna omställningen, samt främja ansvarsfulla och hållbara värdekedjor
3. Stödja den digitala omställningen och handeln med tjänster
4. Stärka lagstiftningsinflytandet på handelsområdet
5. Förstärka partnerskap med grannländer, utvidgningsländer och Afrika
6. Förstärka implementering och efterlevnad av EU:s handelsavtal, samt säkerställa en så kallad jämn spelplan mellan EU och andra länder.

För den första området, om reformeringen av WTO, finns ett särskilt annex som bilaga till meddelandet.

I meddelandet anges vidare att framtidens handelspolitik ska stödja målet om ett öppet strategiskt oberoende för EU. Öppet strategiskt oberoende beskrivs i meddelandet som "EU:s förmåga att göra sina egna val och forma den omgivande världen genom ledarskap och engagemang som återspeglar unionens strategiska intressen och värderingar." En handelspolitik som bygger på öppet strategisk oberoende ska vidare dra nytta av internationella möjligheter samtidigt som unionen kraftfullt försvarar sina intressen genom att skydda EU:s ekonomi mot orättvisa handelsmetoder och garantera en jämn spelplan. Enligt kommissionen innefattar öppet strategiskt oberoende

motståndskraft och konkurrenskraft för att stödja EU:s ekonomi, hållbarhet och rättvisa, samt beslutsamhet och ett regelbaserat samarbete. Slutligen innebär det stöd till inhemsk politik för att förstärka EU:s ekonomi och hjälpa till att positionera EU som en global ledare som eftersträvar ett reformerat regelbaserat system för global handelsstyrning.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet har ingen direkt inverkan på svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet får inga direkta budgetära konsekvenser eftersom det avser en strategi med förslag till kommande åtgärder. Sverige ska verka för att dessa åtgärder inte blir kostnadsdrivande för statens budget eller EU-budgeten. Utgiftsökningar ska finansieras med motsvarande utgiftsminskningar. Utgiftsdrivande åtgärder på EU-budgeten behöver finansieras genom omprioriteringar i den fleråriga budgetramen (MFF). Eventuella kostnader som förslagen kan leda till för den nationella budgeten ska finansieras i linje med de principer om neutralitet för statens budget som riksdagen beslutat om (prop. 1994/95:40, bet. 1994/95FiU5, rskr. 1994/95:67).

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar att EU-kommissionen har initierat en diskussion om den framtida inriktningen på EU:s handelspolitik. Regeringen välkomnar även den transparenta och inkluderande process som lett fram till publiceringen av meddelandet.

Den framtida inriktningen för EU:s handelspolitik bör bygga på en vision där handeln fortsätter vara en motor för hållbar tillväxt, sysselsättning och välbefinnande. För att stärka EU:s strategiska position behöver arbetet med att förhandla och ingå fler handelsavtal fortgå, där handelspolitiken bidrar till en hållbar utveckling i EU och i världen.

Regeringen ser positivt på ambitionen att handelspolitiken ska stödja EU:s gröna och digitala omställning, betoningen av ett förstärkt partnerskap med våra grannländer, däribland Norge, samt vikten av bättre efterlevnad av EU:s handelsavtal. Det är glädjande att EU-kommissionen vill att EU ska verka för internationella regler i syfte att fasa ut fossilbränslesubventioner.

Meddelandet innehåller en rad åtgärder och förhandlingsprocesser som kräver vidare beredning inom Regeringskansliet. Som utgångspunkt för dessa processer anför regeringen följande.

Det är viktigt att EU:s framtida handelspolitik försvarar en öppen- och regelbaserad världshandelsordning, samt att unionen bidrar till att bekämpa den växande protektionismen globalt. I det sammanhanget har Världshandelsorganisationen (WTO) en unik roll som det ligger i Sveriges strategiska intresse att värna.

Kopplingen mellan EU:s handelspolitik och infriandet av de globala målen för hållbar utveckling inom ramen för Agenda 2030, klimatmålen i Parisavtalet, den gröna återhämtningen och arbetstagarnas grundläggande rättigheter bör stärkas. I kölvatten av Coronapandemin är det särskilt viktigt att EU:s handelspolitik beaktar hälso-, miljö- och fattigdomsmålen i Agenda 2030, samt utvecklingsländernas behov. Regeringen anser vidare att jämställdhetsperspektivet behöver framgå tydligare i EU:s handelspolitik. Regeringen stödjer slutligen kommissionens huvudinriktning för reformeringen av WTO och välkomnar ambitionshöjningen när det gäller att modernisera WTO-regelverket för att hantera miljö- och klimatutmaningar. För att uppnå de fördragsbundna målen med handelspolitiken och förverkliga de ambitioner som anges i meddelandet bör EU sträva efter fördjupade och långsiktiga allianser med likasinnade parter.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Inom ministerrådet finns ett brett stöd för WTO och dess modernisering. Inom andra områden varierar medlemsstaternas ståndpunkter mer. En del medlemsstater i ministerrådet betonar t ex vikten av öppenhet och fortsatt globalisering inom ramen för öppet strategiskt oberoende. Dessa medlemsstater ser generellt sett diversifiering av EU:s handelsrelationer som det främsta sättet att stärka motståndskraft och försörjningstrygghet. Andra medlemsstater lägger större vikt vid förstärkt skydd mot vad som ses som orättvis konkurrens och betonar stöd till produktion inom eller nära EU som medel för att uppnå försörjningstrygghet.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Den 26 november 2020 antog Europaparlamentet en resolution (2020/2761(RSP)) som välkomnar översynen av handelspolitiken i ljuset av Coronapandemin och den växande protektionismen globalt. Resolutionen betonar att handelspolitiken bör stödja den gröna given, de globala målen för hållbar utveckling och genomförandet av Parisavtalet. Parlamentet efterlyser även mer detaljer när det gäller innehållet i begreppet öppet strategiskt oberoende. Slutligen uppmanar Europaparlamentet kommissionen att analysera hur motståndskraften i EU:s försörjningskedjor kan öka, inklusive via lagerhållning och förstärkt produktionskapacitet inom eller nära EU.

Inget svenskt remissförfarande har varit aktuellt i beredningen av kommissionens meddelande. Däremot har flera svenska berörda intressenter skickat in synpunkter till kommissionen under konsultationsförfarandet, däribland Kommerskollegium, LO, Saco, Svenskt Näringsliv, TCO, Teknikföretagen och Trafikverket.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

EU-kommissionen anger inte någon rättslig grund för meddelandet. Enligt regeringen är den rättsliga grunden för meddelandet artikel 206 och 207 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF).

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Ärendet behandlas vidare i ministerrådet under våren.

4.2 Fackuttryck/termer